

УДК 342.7:342.9

DOI <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2026-1.25>

Панасюк Т. І.,
кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник
Національної академії Служби безпеки України
ORCID: 0009-0005-9416-5424

КОНТРОЛЬНА ФУНКЦІЯ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ (2024-2025 РОКИ)

THE SUPERVISORY FUNCTION OF THE UKRAINIAN PARLIAMENT COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS IN THE FIELD OF PERSONAL DATA PROTECTION (2024–2025)

У статті авторкою досліджено питання дотримання законодавства про захист персональних даних через призму реалізації контрольної функції Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини протягом 2024-2025 років.

Наразі в Україні активно обговорюється питання необхідності приведення національного законодавства про захист персональних даних до європейських стандартів та прийняття законодавства, яке буде відповідати GDPR.

Автор зазначає, що контрольна функція Уповноваженого реалізується шляхом опрацювання та надання відповідей на звернення щодо захисту персональних даних; проведення перевірок; складання протоколів про вчинення адміністративного правопорушення у сфері захисту персональних даних. На підставі статистичних даних, отриманих із Секретаріату Уповноваженого, автором аналізується обсяг проведеної роботи у сфері дотримання прав на захист персональних даних та складання відповідних актів реагування у випадках виявлених порушень.

Оскільки порушення законодавства у сфері захисту персональних даних має наслідком притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності, а також відшкодування моральної та матеріальної шкоди, автор зосередив увагу на дослідженні питання притягнення до адміністративної відповідальності на підставі складання уповноваженою особою протоколу про адміністративне правопорушення, який розглядається місцевими судами загальної юрисдикції.

Авторкою досліджено, що у 2024 році складено 29 протоколів про адміністративне правопорушення за статтею 188-40 КУпАП, у 2025 році – 19 протоколів; за статтею 188-39 КУпАП у 2024 році складено 2 протоколи, у 2025 році – не складено жодного протоколу. Дослідження винесених судових рішень, які оприлюднено у Єдиному державному реєстрі судових рішень показує, що у 2024 році винесено 49 судових рішень у 30 справах та у 2025 році – 32 судових рішення у 19 справах за статтею 188-40 КУпАП; за статтею 188-39 КУпАП у 2024 році винесено 5 судових рішень у 4 справах, у 2025 році – жодного.

За результатами дослідження судових рішень автор робить висновок про неефективність чинного інституту притягнення до адміністративної відповідальності та формулює відповідні причини такого висновку.

Контрольні механізми Уповноваженого мають бути важливим інструментом забезпечення демократичних прав і свобод у сфері захисту персональних даних, водночас неналежне та майже безрезультатне використання ресурсів (людських, матеріальних тощо) не сприяє цьому.

Ключові слова: персональні дані, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, адміністративна відповідальність, звернення, протокол про адміністративну відповідальність, судові рішення.

The article examines the issue of compliance with personal data protection legislation through the lens of the implementation of the supervisory function by the Ukrainian Parliament Commissioner for Human Rights during 2024–2025.

Currently, Ukraine is actively discussing the need to align national personal data protection legislation with European standards and to adopt legislation that complies with the GDPR.

The author notes that the supervisory function of the Commissioner is implemented through the processing of and responding to complaints regarding personal data protection; conducting inspections; and drawing up protocols on administrative offenses in the field of personal data protection. Based on statistical data obtained from the Secretariat of the Commissioner, the author analyses the scope of work carried out in the field of ensuring the right to personal data protection and the issuance of relevant enforcement acts in cases of identified violations.

Since violations of personal data protection legislation result in administrative or criminal liability, as well as compensation for moral and material damages, the author focuses on the issue of administrative liability imposed on the basis of a protocol on an administrative offense drawn up by an authorized person and considered by local courts of general jurisdiction.

The author finds that in 2024, 29 protocols on administrative offenses were drawn up under Article 188-40 of the Code of Ukraine on Administrative Offenses, while in 2025 there were 19 such protocols; under Article 188-39, 2 protocols were drawn up in 2024, and none in 2025. The study of court decisions published in the Unified State Register of Court Decisions shows that in 2024, 49 court decisions were issued in 30 cases, and in 2025, 32 court decisions in 19 cases under Article 188-40; under Article 188-39, 5 court decisions in 4 cases were issued in 2024, and none in 2025.

Based on the analysis of court decisions, the author concludes that the current institution of administrative liability is ineffective and identifies the reasons for this conclusion.

The Commissioner's supervisory mechanisms should serve as an important tool for ensuring democratic rights and freedoms in the field of personal data protection; however, the improper and largely ineffective use of resources (human, material, etc.) does not contribute to this goal.

Key words: *personal data, Commissioner, administrative liability, complaints/petitions, protocol on administrative liability, court decision.*

Не один рік активно ведуться розмови, обговорення, напрацювання щодо приведення у відповідність до європейських стандартів національного законодавства у сфері захисту персональних даних. Чинна редакція Закону України «Про захист персональних даних» [1] також є певним кроком щодо імплементації міжнародних стандартів. На сьогодні актуальними та найбільш опрацьованими є проект Закону України «Про захист персональних даних» від 25 жовтня 2022 року № 8153 [2] та проект Закону України «Україні «Про Національну комісію з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації» від 18.10.2021 № 6177 [3]. Якщо проект №8153 стосується приведення у відповідність законодавства стандартам Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року «Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних)» (GDPR) [4], то проект № 6177 стосується створення незалежного уповноваженого органу у сфері нагляду та контролю за дотриманням вимог законодавства про захист персональних даних. Водночас вказані проекти знаходяться на обговоренні та доопрацюванні.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про захист персональних даних» контроль за додержанням законодавства здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини і суди (далі – Уповноважений). Водночас відповідно до міжнародних стандартів реалізація ефективного контролю у сфері захисту персональних даних у рамках мандату Уповноваженого неможлива, оскільки поєднання функцій контролю за вказаними правами з мандатом Уповноваженого ставить під загрозу ефективність реалізації як першого, так і другого [3].

Відповідно до статті 28 Закону України «Про захист персональних даних» порушення законодавства тягне за собою відповідальність,

встановлену законом. Аналіз чинного законодавства свідчить, що порушення законодавства у сфері захисту персональних даних має наслідком притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності, а також відшкодування моральної та матеріальної шкоди.

Адміністративна відповідальність передбачена статтями 188-39 «Порушення законодавства у сфері захисту персональних даних» та 188-40 КУпАП «Невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». Аналіз вказаних норм свідчить, що притягнення до адміністративної відповідальності можливо як наслідок здійснення контрольної діяльності Уповноваженого у сфері захисту персональних даних, шляхом опрацювання та надання відповідей на звернення щодо захисту персональних даних; проведенні перевірок; складання протоколів про вчинення адміністративного правопорушення у сфері захисту персональних даних.

Об'єктом вказаних правопорушень є суспільні відносини, що визначають порядок управління, який забезпечує нормальну діяльність органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій та суспільні відносини у сфері захисту персональних даних.

Об'єктивна сторона вчинених правопорушень полягає у таких діях:

- неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Уповноваженого про обробку персональних даних або про зміну відомостей, які підлягають повідомленню, повідомлення неповних чи недостовірних відомостей;

- невиконання законних вимог (приписів) Уповноваженого або посадових осіб Секретаріату Уповноваженого щодо запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних;

- недодержання встановленого законодавством про захист персональних даних порядку захисту персональних даних, що призвело до незаконного доступу до них або порушення прав суб'єкта персональних даних (стаття 188-30);

– невиконання законних вимог Уповноваженого або представників Уповноваженого (стаття 188-40): ненадання або невчасне надання запитуваних документів або інформації, у тому числі документів у електронному вигляді та документів з обмеженим доступом/персональними даними; відмова у наданні запитуваних документів або інформації; недопущення уповноважених осіб до проведення перевірки; ненадання доступу до приміщень, в яких проводиться обробка персональних даних тощо.

Стаття 188-39 передбачає кваліфікуючу ознаку – вчинення зазначених дій повторно.

Суб'єктом правопорушення є фізичні особи, посадові особи, на які покладено повноваження щодо забезпечення діяльності у сфері захисту персональних даних, та фізичні особи-підприємці (стаття 188-39) та посадові особи, громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності (стаття 188-40)

Суб'єктивна сторона правопорушення характеризується наявністю вини суб'єкта у формі умислу або необережності.

Санкції статті 138-39 КУпАП передбачають покарання фізичним особам від 100 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 1700 до 34 000 грн), на фізичних осіб-підприємців – від 200 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 3400 до 34 000 грн). Санкція статті 188-40 КУпАП – від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян від 1700 до 3400 грн).

Відповідно до інформації, наданої Секретаріатом Уповноваженого [5] у 2024 році надійшло 857, а у 2025 році – 2109 звернень у сфері захисту персональних даних, які було опрацьовано та на кожний надано відповідь або вжито заходи реагування. Як слушно зазначає експертка з доступу до публічної інформації Т. Олексюк – оскарження до Уповноваженого, на відміну від судових процедур, це – достатньо швидкий і безоплатний спосіб поновлення порушеного права [6].

На підставі звернень або за власною ініціативою Уповноваженим проводяться перевірки як ще один напрям реалізації контрольної функції. Форми перевірок можуть бути різними: виїзні та безвиїзні; планові та позапланові. У 2024 році працівниками Секретаріату Уповноваженого проведено 103 перевірки, у 2025 році – 98. Результати проведення перевірки оформлюються Актом перевірки додержання вимог законодавства про захист персональних даних, який складається у двох примірниках, та містить висновок про виявлені у діяльності суб'єкта перевірки порушення вимог законодавства про захист персональних даних або про відсутність у діяльності суб'єкта перевірки порушень вимог законодавства про захист персональних даних. У разі виявлення порушень складається обов'язковий до виконання припис про запобігання

або усунення порушень вимог законодавства у сфері захисту персональних даних. У приписі детально зазначаються дії, які необхідно вчинити з метою припинення виявлених порушень закону щодо захисту персональних даних та строк їх реалізації, який не може бути менший ніж 30 календарних днів. Про результати виконання визначених дій необхідно письмово повідомити Уповноваженого, надавши копії підтверджуючих документів.

Невиконання припису протягом встановленого у ньому строку є підставою притягнення суб'єкта перевірки до адміністративної відповідальності, водночас невиконання припису є лише однією з форм об'єктивної сторони адміністративного правопорушення.

Верховний Суд у постанові від 19 січня 2023 у справі № 640/2521/20 [7] вказує, що припис – це обов'язкова для виконання у визначені строки письмова вимога Уповноваженого про усунення порушень вимог законодавства про захист персональних даних. Припис не є рішенням, на підставі якого в його адресата виникають певні суб'єктивні права чи охоронювані інтереси, у збереженні яких адресат припису був би зацікавлений. Усунення особою вказаних у приписі порушень свідчить про досягнення мети і призначення припису, виключає настання негативних наслідків, пов'язаних з його невиконанням, проте не скасовує чинність припису та не позбавляє особу у випадку незгоди із зафіксованими у ньому порушеннями звернутися до суду з позовом про визнання його протиправним. В. Лутковська, яка була Уповноваженою протягом 2012 – 2018 років зазначала, що приписи мають досить низьку ефективність [8, С. 122].

У разі виявлення вказаних порушень уповноважена особа Секретаріату Уповноваженого або Представник Уповноваженого складає протокол про адміністративне правопорушення, який розглядається місцевими судами загальної юрисдикції.

За інформацією Секретаріату Уповноваженого у 2024 році складено 29 протоколів про адміністративне правопорушення за статтею 188-40 КУпАП, у 2025 році – 19 протоколів. За статтею 188-39 КУпАП у 2024 році складено 2 протоколи, у 2025 році – жодного [5].

Ефективність контрольної функції у сфері захисту персональних даних Уповноваженого, яка проявляється у діяльності працівників Секретаріату Уповноваженого та Представників Уповноваженого та притягнення до відповідальності порушників прослідковується за результатами судового розгляду складених матеріалів про адміністративні правопорушення. Пошук судових рішень у формі постанови за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачених статтею 188-40 КУпАП «Невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав

людини», які офіційно оприлюднено на сайті «Судова влада» у ЄДРСР за період з 01 січня 2024 до 31 грудня 2025 року відображає 81 судові рішення. У 2024 році винесено 49 судових рішень у 30 справах та у 2025 році – 32 судових рішення у 19 справах [9]. Аналіз винесених судових рішень свідчить, що результатами розгляду є закриття справ у зв'язку із закінченням строку притягнення до адміністративної відповідальності, відсутністю складу адміністративного правопорушення та направлення матеріалів до Секретаріату Уповноваженого для належного оформлення.

Сформований запит пошуку у ЄДРСР за статтею 188-39 КУпАП у 2024-2025 роках відображає 5 судових рішень. У 2024 році судами розглянуто 4 протоколи про адміністративне правопорушення. У двох справах провадження закрито у зв'язку з закінченням строків накладення адміністративного стягнення та закінченням на момент розгляду справи строку притягнення до адміністративної відповідальності, у одній справі особа визнана винною та звільнена від відповідальності через малозначність діяння і тільки у одній справі (№ 607/24400/23) особа визнана винною та накладено штраф у розмірі 100 неоподаткованих мінімумів доходів громадян [9].

Відповідно у 2025 році не розглянуто жодного протоколу про адміністративне правопорушення, оскільки і працівниками Секретаріату Уповноваженого не складено жодного протоколу [9].

Наведені дані свідчать про неефективність чинного інституту притягнення до адміністративної відповідальності. Причинами цього можна визначити:

- обмежені строки притягнення до адміністративної відповідальності, які у значній кількості справ спливають до дати розгляду протоколу судом;
- визнання такого діяння малозначним;
- відсутність у представників Уповноваженого права на апеляційне оскарження рішення;

– неналежне оформлення уповноваженими особами протоколів, що стає причиною направлення матеріалів на доопрацювання та закінчення строків притягнення до відповідальності.

З огляду на зазначене, результати розгляду справ про адміністративні правопорушення свідчать про неналежне та майже безрезультатне використання ресурсів (людських, матеріальних тощо) та недосягнення головної мети – захист порушених прав у сфері персональних даних, в той час як контрольні механізми Уповноваженого мають бути важливим інструментом забезпечення демократичних прав і свобод у сфері захисту персональних даних.

Водночас необхідно зазначити, що Уповноважений здійснює не тільки контрольні функції у сфері захисту персональних даних. У щорічній доповіді Уповноваженого про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні зауважено, що із запитами та зверненнями до Уповноваженого також звертаються володільці, розпорядники персональних даних і суб'єкти персональних даних за рекомендаціями та роз'ясненнями щодо практичного застосування законодавства у сфері захисту персональних даних під час їх обробки [10]. Такі рекомендації та роз'яснення публікуються на офіційному вебсайті Уповноваженого і, хоча не мають обов'язкового характеру, однак допомагають самостійно визначитися у складних питаннях.

З огляду на зазначене вважаємо, що Уповноважений здійснює контрольні функції у сфері захисту персональних даних на постійній основі та відповідно до законодавства. Результатом цієї діяльності є притягнення до адміністративної відповідальності порушників. Водночас чинний інститут притягнення до відповідальності є не ефективним, не результативним та потребує реформування як в частині зміни законодавства, так і в частині підвищення кваліфікації та компетенції суб'єктів, уповноважених складати протоколи про адміністративні правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Про захист персональних даних : Закон України від 01 червня 2010 року № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>. (дата звернення: 23.04.2026).
2. Про захист персональних даних : проект Закону України № 8153 від 25 жовтня 2022 року. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/40707>. (дата звернення: 23.04.2026).
3. Про Національну комісію з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації : проект Закону України від 18.10.2021 № 6177. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/27996> (дата звернення: 23.04.2026).
4. Про захист фізичних осіб у зв'язку з обробкою персональних даних компетентними органами з метою попередження, розслідування, виявлення або кримінального переслідування кримінальних злочинів або виконання кримінальних покарань та щодо вільного переміщення таких даних : Директива Європейського Парламенту та Ради (ЄС) від 27 квітня 2016 року № 2016/680. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2016.119.01.0089.01.ENG. (дата звернення: 23.04.2026).
5. Лист Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України від 18 березня 2026 року № 01.36/594.14/610.13/26/31.

6. Олексіюк Т. Захист персональних даних у роботі адвоката, на що звернути увагу? URL: <https://www.hsa.org.ua/lectors/oleksiyuk-tetyana/articles/zaxist-personalnix-danix-u-roboti-advokata-na-shho-zvernuti-uvagu>. (дата звернення: 23.04.2026).
7. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 19 січня 2023 у справі № 640/2521/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108487974>. (дата звернення: 23.04.2026).
8. Бем М., Городиський І. Захист персональних даних: правове регулювання та практичні аспекти. Науково-практичний посібник. 2021. 157 с.
9. Єдиний державний реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua/>. (дата звернення: 20.04.2026).
10. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні у 2024 році. URL: https://www.ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/%D0%A9%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%A3%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%83_2024_%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96.pdf. (дата звернення: 20.04.2026).

Дата першого надходження статті до видання: 22.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 28.05.2026